

TAHAP PENGETAHUAN TEKNOLOGI GURU BAHASA ARAB: SATU KAJIAN MENYELURUH DI MALAYSIA

Muhammad Rusdi Ab Majid. PhD
Mohamad Fauzi Hassan
Mohamed Ayob
sedie2003@yahoo.com
Institut Pendidikan Guru Kampus Dato' Razali Ismail
Kuala Nerus, Terengganu

Abstrak

Kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti Pengetahuan Teknologi guru bahasa Arab di Malaysia. Pengetahuan Teknologi merupakan salah satu elemen utama yang terdapat dalam Model Pengetahuan Teknologi Pedagogi Kandungan atau dikenali dengan Technological Pedagogical Content Knowledge (TPACK) yang telah diperkenalkan oleh Mishra dan Koehler (2006). Model ini dijadikan kerangka asas kepada kajian yang dijalankan. Responden dalam kajian ini terdiri daripada 530 orang guru bahasa Arab di seluruh Malaysia termasuk Sabah dan Sarawak. Kaedah kajian kuantitatif digunakan dan pensampelan secara rawak dijalankan bagi pengumpulan data. Data kajian dianalisis menggunakan perisian Statistical Package for the Sosial Science (SPSS) versi 20. Dapatan kajian menunjukkan bahawa Pengetahuan Teknologi guru bahasa Arab berada pada tahap sederhana tinggi (Min = 3.72, SP = 0.42). Ini menjelaskan bahawa tahap Pengetahuan Teknologi (TP) guru bahasa Arab sekolah rendah di Malaysia berada pada tahap menguasai dan belum mencapai tahap sangat menguasai yang sepatutnya bagi seorang guru terlatih. Kesimpulannya, berdasarkan kepada dapatan kajian jelas menunjukkan bahawa guru bahasa Arab di Malaysia mempunyai pengetahuan yang baik dalam Pengetahuan Teknologi.

Kata kunci: *Pengetahuan Teknologi, Pengetahuan Teknologi Pedagogi Kandungan, Guru bahasa Arab, Malaysia.*

Pendahuluan

Pengetahuan Teknologi merupakan salah satu pengetahuan penting yang perlu dimiliki dan dikuasai oleh seorang guru pada masa kini. Ia merupakan antara aspek utama bagi seorang guru dalam melaksanakan dan menjayakan proses pengajaran secara berkesan dan mudah diterima oleh pelajar. Perkara ini berlaku disebabkan kerana dunia kini diorientasikan oleh kuasa teknologi dan perkembangan ini secara langsung memberi kesan ke atas proses pendidikan (Mishra dan Koehler, 2006; Loveless et al., 2006; Nor Azila Ahmad, 2004). Oleh sebab itu pengetahuan berkaitan dengan teknologi merupakan antara keperluan asas yang perlu dipenuhi oleh setiap pengamal pendidikan apatah lagi seorang guru. Guru sepatutnya bukan sekadar tahu mengenai teknologi malahan perlu menghayati aspek teknologi yang sentiasa berkembang pesat supaya sentiasa seiring dengan perkembangan semasa.

Sehubungan dengan itu, guru perlu mempersiapkan diri untuk menghadapi perubahan yang berlaku dalam corak pengajaran dan pembelajaran pada masa kini. Kesediaan untuk mempelajari sesuatu yang baru merupakan aset utama untuk menghadapi perubahan pesat yang berlaku di dalam industri pendidikan. Furst-Bowe et al. (1996) dan Chao, Butler & Ryan (2003) berpendapat bahawa guru seharusnya bersedia untuk berubah, kompeten dan berupaya untuk menguasai teknologi kerana ia merupakan antara sumber utama pada masa kini.

Seiring dengan peredaran dan kehendak semasa, wujud satu konsensus bahawa integrasi teknologi ke dalam proses pengajaran dan pembelajaran adalah merupakan satu keperluan dan perlu dilaksanakan dengan bijaksana supaya hasil yang diperoleh akan dapat memberi manfaat kepada semua pihak. Kemahiran mengintegrasikan kedua elemen ini akan menghasilkan satu proses pengajaran dan pembelajaran berkesan dengan mengambil kira keperluan elemen-elemen tersebut. Pengintegrasian elemen-elemen ini telah dicadangkan dalam model Pengetahuan Teknologi Pedagogi Kandungan (PTPK). Penekanan ini penting supaya kemahiran penggunaan teknologi tidak terbatas kepada kemahiran teknologi sahaja sehingga penggunaan teknologi dalam bilik darjah tidak berkesan (Aguinaldo, 2017; Atasoy dan Aygun, 2016; Mishra dan Koehler, 2006).

Kesimpulannya, perkembangan dalam teknologi maklumat secara langsung memberi kesan ke atas pendidikan hari ini dan juga kepada Pengetahuan Teknologi guru (Loveless et al., 2006; Nor Azila Ahmad, 2004). Pada masa yang sama juga kreativiti juga sangat diperlukan oleh guru bagi menjadikan proses pengajaran yang dijalankan menjadi suatu perlakuan bermakna dan mampu menarik minat pelajar. Oleh sebab itu kajian ini sangat penting untuk melihat sejauh mana pengetahuan guru dalam Pengetahuan Teknologi dan kreativiti pengajaran di samping melihat hubungan antara Pengetahuan Teknologi dengan kreativiti pengajaran guru bahasa Arab di Malaysia.

Sorotan Kajian Lepas

Hampir keseluruhan kajian yang dijalankan di Malaysia membuktikan wujudnya kelemahan guru dalam aspek penguasaan teknologi maklumat dalam proses pengajaran dan pembelajaran (Abdullah Ishak, 1995; Ab. Halim Tamuri et al, 2004; BPI, 1993; Che Kamarudin Kamel Che Muhammad, 1999; Hasbullah Abdul Rahman & Yusni Abd Rahman, 2003; Kamarulzaman Abdul Ghani et al, 2003; Mohd. Jasmy Abd. Rahman & Muhammad Yusro Borhan Nordin, 2003; Muhammad Rusdi, 2010; Rosmaria Mohd Sahat, 2003; Yahya Abdullah, 2003; Zarima Mohd Zakaria, 2005; Rusni Abdul Latif, 2007). Kelemahan ini juga bukan hanya berlaku di Malaysia tetapi juga di seluruh dunia. Banyak kajian dilakukan membuktikan bahawa ramai guru mempunyai kelemahan dalam aspek penggunaan teknologi dalam proses pengajaran dan pembelajaran (Sabelius, 2002; Hyde & Thomas, 2005; Diamantes, 2007).

Pada masa yang sama, berdasarkan kajian semenjak 10 dekad yang lampau, kajian membuktikan bahawa penguasaan teknologi adalah sangat penting dan berkesan untuk dilaksanakan di dalam proses pengajaran dan pembelajaran di Malaysia dan juga di luar negara (Aguinaldo, 2017; Atasoy dan Aygun, 2016; Mishra dan Koehler, 2006; Abd Rauf, 2005; Hassan Basri, 2005; Rahimi, 2003; Rahimi & Zawawi, 2005; Charp, 2003; Geisert & Futrell, 1995; Soon Yin & Kooi Guan, 2002). Kepentingan ini juga terbukti apabila ia telah dianggap sebagai agen

yang berupaya untuk meningkatkan potensi dan kemahiran dalam kalangan pelajar. Pada masa yang sama, keperluan ini juga semakin mendesak kepentingannya untuk dikuasai oleh guru dalam bidang pengajaran (Charp, 2003; Geisert & Futrell, 1995; Soon Yin & Kooi Guan, 2002)

Tujuan Kajian

Kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti tahap Pengetahuan Teknologi guru bahasa Arab di Malaysia. Kajian ini memberi fokus kepada guru bahasa Arab yang melaksanakan proses pengajaran dan pembelajaran bahasa Arab dalam kalangan pelajar sekolah rendah di Malaysia. Kajian ini akan memberi tumpuan kepada Pengetahuan Teknologi yang terdapat di dalam kerangka model *Technological Pedagogical Content Knowledge (TPACK)*. Berdasarkan kepada kerangka konsep Pengetahuan Teknologi Pedagogi Kandungan (PTPK), fokus kajian ini akan ditumpukan kepada elemen Pengetahuan Teknologi sahaja.

Metodologi

Kajian ini merupakan kajian kuantitatif secara tinjauan melalui soal selidik dengan tujuan untuk mengenal pasti secara menyeluruh Pengetahuan Teknologi dalam kalangan guru bahasa Arab di Malaysia. Kajian ini dijalankan di seluruh Malaysia yang melibatkan 14 buah negeri dengan dibahagikan kepada lima zon utama iaitu zon utara, selatan, tengah, timur dan Malaysia Timur iaitu Sabah dan Sarawak.

Kajian ini menggunakan soal selidik sebagai alat untuk pengumpulan data. Soal selidik yang digunakan adalah berdasarkan instrumen yang telah diperkenalkan oleh Mishra & Koehler (2006), Denise A. Schmidt (2009) dan soal selidik yang telah dibangunkan oleh Zahra Hossein (2012). Semua soal selidik ini telah dijadikan sebagai asas kepada pembinaan item bagi kajian ini. Walau bagaimanapun soal selidik ini telah diubahsuai mengikut kesesuaian kajian yang dilakukan. Sebanyak 15 item telah digunakan untuk mengukur Pengetahuan Teknologi.

Dalam kajian ini, populasi kajian melibatkan guru bahasa Arab yang mengajar di sekolah rendah kebangsaan di seluruh Malaysia iaitu seramai 7,309 (KPM, 2013). Guru bahasa Arab yang dipilih dalam kajian ini pula terdiri daripada guru bahasa Arab yang telah disahkan jawatan dalam perkhidmatan. Sampel dalam kajian ini melibatkan 530 orang guru bahasa Arab di seluruh Malaysia. Untuk mendapatkan data, pengkaji telah menggunakan kaedah pensampelan rawak.

Analisis Data

Data-data soal selidik untuk kajian ini diproses dengan menggunakan 'Statistical Package for the Sosial Science' versi 20 (SPSS). Statistik seperti kekerapan, peratus, min dan sisihan piawai akan digunakan dalam analisis deskriptif. Analisis deskriptif digunakan dalam kajian ini untuk menjelaskan tentang tahap Pengetahuan Teknologi guru bahasa Arab di Malaysia. Bagi menjawab persoalan tersebut pengkaji menggunakan interpretasi skor min (Nunnally, 1967) seperti dalam jadual 1.

Jadual 1

Interpretasi Skor Min

Skor Min	Interpretasi Skor Min
1.00 – 2.50	Rendah
2.01 – 3.00	Sederhana Rendah
3.01 – 4.00	Sederhana Tinggi
4.01 – 5.00	Tinggi

Dapatan Kajian

Dapatan kajian menunjukkan bahawa Pengetahuan Teknologi guru bahasa Arab berada pada tahap sederhana tinggi. Dapatan ini menjelaskan guru bahasa Arab di Malaysia menguasai tentang perkara yang berkaitan dengan Pengetahuan Teknologi.

Soal selidik dalam bahagian ini mengandungi 15 item yang berkaitan dengan Pengetahuan Teknologi guru bahasa Arab di Malaysia. Min keseluruhan semua item bagi Pengetahuan Teknologi ialah 3.72 dengan sisihan piawai 0.42 berada pada tahap interpretasi min sederhana tinggi (3.01 – 4.00). Dapatan ini menjelaskan tahap Pengetahuan Teknologi guru bahasa Arab sekolah rendah di Malaysia berada pada tahap menguasai Pengetahuan Teknologi dan belum mencapai tahap yang sepatutnya bagi seorang guru terlatih.

Jadual 2

Taburan Kekerapan, Min, Sisihan Piawai dan Interpretasi Min Pengetahuan Teknologi (PT)

Pernyataan	Kekerapan					Min	S.P	Tahap
	STB	TB	TP	B	SB			
Menggunakan internet.	0 0%	5 0.9%	47 8.9%	371 70.0%	107 20.2%	4.09	0.56	T
Belajar perkara yang berkaitan dengan teknologi pendidikan.	0 0%	10 1.9%	57 10.8%	411 77.5%	52 9.8%	3.95	0.52	ST
Mengikuti perkembangan teknologi pendidikan terkini.	0 0%	8 1.9%	79 14.9%	393 74.2%	50 9.4%	3.91	0.54	ST
Mencuba-cuba teknologi pendidikan untuk pembelajaran.	0 0%	20 3.8%	84 15.8%	386 72.8%	40 7.5%	3.84	0.60	ST
Memahami isu-isu budaya masyarakat yang berkaitan dengan teknologi.	0 0%	14 2.6%	137 25.8%	330 62.3%	49 9.2%	3.78	0.63	ST
Menggunakan perkakasan teknologi pendidikan untuk membuat laporan.	0 0%	22 4.2%	119 22.5%	352 66.4%	37 7.0%	3.76	0.63	ST
Menggunakan teknologi untuk menyelesaikan masalah yang dihadapi.	1 0.2%	19 3.6%	123 23.2%	353 66.6%	34 6.4%	3.75	0.63	ST

Menggunakan perkakasan teknologi pendidikan untuk memproses data.	0 0%	25 4.7%	125 23.6%	339 64.0%	41 7.7%	3.74	0.66	ST
Menyelesaikan masalah teknis berkaitan teknologi pendidikan.	0 0%	18 3.4%	135 25.5%	352 66.4%	25 4.7%	3.72	0.60	ST
Memahami isu-isu melibatkan etika teknologi.	0 0%	28 5.3%	165 31.1%	300 56.6%	37 7.0%	3.65	0.68	ST
Mempunyai peluang berinteraksi dengan pelbagai jenis teknologi pendidikan.	2 0.4%	47 8.9%	124 23.4%	322 60.8%	35 6.6%	3.64	0.75	ST
Tahu pelbagai jenis teknologi pendidikan.	0 0%	28 5.3%	166 31.3%	308 58.1%	28 5.3%	3.63	0.66	ST
Mempunyai kemahiran teknis untuk mengguna teknologi pendidikan.	0 0%	36 6.8%	158 29.8%	304 57.4%	32 6.0%	3.62	0.70	ST
Memahami undang-undang tentang teknologi.	1 0.2%	29 5.5%	194 36.6%	272 51.3%	34 6.4%	3.58	0.70	ST
Mempunyai keupayaan membina koswer multimedia.	13 2.5%	85 16.0%	238 44.9%	179 33.8%	15 2.8%	3.18	0.82	ST
Min Keseluruhan				3.72				ST

Dapatan menunjukkan, 14 daripada 15 item berada pada tahap sederhana tinggi (3.01 – 4.00) dengan nilai min antara 3.95 hingga 3.18. Ini menjelaskan bahawa guru bahasa Arab menguasai dengan mudah perkara yang berkaitan dengan Pengetahuan Teknologi. Di samping itu, guru bahasa Arab juga sentiasa mengikuti perkembangan terkini teknologi pendidikan, memahami isu-isu melibatkan budaya masyarakat yang berkaitan dengan teknologi, mampu menggunakan teknologi untuk menyelesaikan masalah yang dihadapi serta mengetahui cara menyelesaikan masalah teknikal berkaitan teknologi pendidikan yang dihadapi. Dapatan juga menunjukkan, hanya terdapat satu item pada tahap interpretasi min tinggi iaitu guru boleh menggunakan internet dengan baik (min = 4.09 , SP = 0.56) dengan peratus responden setuju dan sangat setuju 90.2% (n = 478). Ini menunjukkan, guru bahasa Arab sangat menguasai pengetahuan berkaitan penggunaan internet.

Dapatan juga menunjukkan item guru mempunyai keupayaan untuk membina koswer multimedia (Min = 3.18, SP = 0.82) merupakan item yang paling rendah bagi tahap sederhana tinggi. Item kedua terendah pula ialah guru memahami isu-isu melibatkan undang-undang tentang teknologi (Min = 3.58, SP = 0.70). Item terendah seterusnya ialah guru mempunyai kemahiran teknikal yang diperlukan untuk mengguna teknologi pendidikan (Min = 3.62, SP = 0.70).

Skor min yang tertinggi bagi Pengetahuan Teknologi guru bahasa Arab ialah item yang merujuk kepada penggunaan internet (Min = 4.09, SP = 0.565). Dapatan kajian menunjukkan seramai 478 orang guru (90.2%) bersetuju dan sangat bersetuju bahawa mereka mempunyai tahap pengetahuan yang tinggi dalam menggunakan internet. Namun terdapat 52 orang guru (9.8%) yang tidak pasti dengan penyataan tersebut.

Dapatan kajian juga menunjukkan guru bahasa Arab sentiasa mengikuti perubahan dan perkembangan teknologi serta mampu menggunakan teknologi tersebut untuk urusan pekerjaan seperti membuat laporan dapatan, memproses data serta menggunakannya untuk tujuan pembelajaran.

Satu aspek yang penting dalam dapatan kajian ini ialah, guru bahasa Arab memiliki pengetahuan yang agak baik dalam menyelesaikan masalah teknikal yang berkaitan dengan teknologi pendidikan dengan nilai min pada tahap sederhana tinggi (Min = 3.72, SP = 0.60). Seramai 377 orang guru (71.1%) bersetuju bahawa mereka memiliki pengetahuan mencukupi untuk menyelesaikan sebarang masalah teknikal berkaitan teknologi pendidikan yang digunakan semasa pengajaran. Walau bagaimanapun seramai 135 (25.5%) orang guru yang menjawab tidak pasti dan seramai 18 (3.4%) responden pula tidak setuju.

Dapatan analisis juga menunjukkan item guru mempunyai keupayaan untuk membina koswer multimedia (Min = 3.18, SP = 0.82) dengan peratusan setuju dan sangat setuju 36.6%, tidak setuju dan sangat tidak setuju 18.5% dan tidak pasti 44.2% merupakan item yang paling rendah dan berada pada tahap sederhana tinggi.

Secara keseluruhannya, hasil dapatan ini menjelaskan bahawa guru bahasa Arab di Malaysia menguasai Pengetahuan Teknologi. Walaubagaimanapun, pengetahuan berkaitan internet sangat dikuasai oleh guru bahasa Arab. Dapatan ini menunjukkan bahawa guru bahasa Arab merupakan golongan pengguna teknologi. Perkara ini merupakan fenomena biasa bagi seorang pengguna yang tidak memiliki asas teknikal ilmu pengetahuan berkaitan Pengetahuan Teknologi kerana boleh dikatakan kesemua guru bahasa Arab merupakan graduan yang bukan daripada aliran berkaitan teknologi.

Perbincangan Dapatan Kajian

Bahagian ini akan membincangkan mengenai hasil dapatan kajian yang telah dianalisis. Perbincangan tersebut melibatkan aspek dapatan kajian daripada analisis yang telah dijalankan berdasarkan objektif kajian. Dalam konteks kajian ini, secara keseluruhannya Pengetahuan Teknologi guru bahasa Arab berada pada tahap sederhana tinggi.

Dapatan kajian mendapati aspek yang paling dikuasai dalam Pengetahuan Teknologi guru bahasa Arab ialah kebolehan menggunakan internet dengan baik. Dapatan ini menjelaskan bahawa guru bahasa Arab merupakan golongan yang celik teknologi serta mampu menggunakan teknologi yang tersedia untuk kemudahan mereka terutamanya internet. Dapatan ini disokong oleh dapatan kajian yang telah dijalankan Furst-Bowe et al. (1996) dan Chao, Butler & Ryan (2003).

Pada masa yang sama, dapatan kajian menunjukkan kelemahan utama guru bahasa Arab dalam Pengetahuan Teknologi adalah berkait dengan kebolehan membina koswer multimedia untuk proses pengajaran dan pembelajaran. Perkara ini terjadi disebabkan kebolehan membina koswer memerlukan kemahiran khusus yang perlu dipelajari secara mendalam oleh guru bahasa Arab. Walaubagaimanapun, tahap penguasaan guru bahasa Arab masih lagi boleh dibanggakan kerana berada pada tahap baik. Ini menunjukkan bahawa guru bahasa Arab memiliki pengetahuan yang baik dalam menggunakan teknologi tetapi agak sederhana dalam aspek pembinaan program komputer. Perkara ini merupakan fenomena biasa bagi seorang pengguna yang tidak memiliki asas ilmu pengetahuan berkaitan Pengetahuan Teknologi kerana boleh dikatakan kesemua guru bahasa Arab merupakan graduan yang bukan daripada aliran berkaitan teknologi.

Penguasaan pelbagai bidang pengetahuan adalah sangat diperlukan untuk menjadi seorang guru yang baik. Dalam konteks kajian ini, penguasaan pengetahuan dalam bidang teknologi merupakan prasyarat untuk menjadi seorang guru yang kompeten. Dapatan kajian ini adalah selari dengan dengan dapatan kajian yang telah dijalankan oleh Charp (2003), Geisert & Futrell (1995), Soon Yin & Kooi Guan (2002). Dapatan ini juga disokong oleh kajian yang telah dilakukan oleh Mishra & Koehler (2006) yang telah memperkenalkan model PengetahuanTeknologi Pedagogi Kandungan.

Kesimpulan

Secara keseluruhan, hasil kajian mendapati guru bahasa Arab sekolah rendah di Malaysia mempunyai pengetahuan yang baik terhadap Pengetahuan Teknologi. Dapatan ini menjelaskan bahawa guru bahasa Arab di Malaysia merupakan guru yang mempunyai Pengetahuan Teknologi yang baik. Tindakan sewajarnya perlu diambil oleh pihak berwajib untuk memperbanyakkan langkah dan tindakan bagi menggalakkan penguasaan guru dalam Pengetahuan Teknologi dalam kalangan guru bahasa Arab di Malaysia. Dalam masa yang sama, guru bahasa Arab perlu mengambil inisiatif untuk mempertingkatkan keupayaan menguasai komponen Pengetahuan Teknologi untuk diaplikasikan dalam proses pengajaran dan pembelajaran.

Rujukan

AACTE Committee Innovation and Technology, (2008). *Handbook of Technological Pedagogical Content Knowledge (TPCK) for Educator*. New York: Routledge.

Ab. Halim Tamuri, Adnan Yusopp, Kamisah Osman, Khadijah Abdul Razak, Shahrin Awaludin dan Zamri Abdul Rahim. (2004). *Keberkesanan pengajaran dan pembelajaran Pendidikan Islam ke atas pembangunan diri pelajar*. Laporan penyelidikan, Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia dan Jabatan Pendidikan Islam dan Moral, kementerian Pelajaran Malaysia.

Abd. Rauf Hassan Azhari, Mohd Azidan Abdul Jabar & Ahmad Hasbullah. (2005). *Kamus dalam talian untuk pengajaran dan pembelajaran bahasa Arab. Pendidikan bahasa Arab di Malaysia: Cabaran dan inovasi*, 48-66. Bangi: Minda Imtiyaz Publications.

- Aguinaldo, B. E. (2017). Developing and applying technological pedagogical and content knowledge (TPACK) for a blended learning environment: A rural higher education experiment in Philippines Countryside. *Development Research Journal*. 4(1), 27-35.
- Atasoy, E. U. N & Aygun, B. (2016). Technological pedagogical content knowledge of prospective mathematics teachers regarding evaluation and assessment. *World Journal on Educational Teaching*. 8(1), 18-24.
- Bahagian Pendidikan Islam, (1993). *Kajian mata pelajaran Pendidikan Islam dan guru-guru Pendidikan Islam di sekolah menengah kebangsaan di Semenanjung Malaysia*. Laporan Kajian Bahagian Pendidikan Islam: Kementerian Pelajaran Malaysia.
- Che Kamarudin Kamel Che Muhammad. (1999). *Satu kajian penguasaan nahu Bahasa Arab peringkat menengah di kalangan pelajar sekolah menengah*. Kuala Lumpur: Universiti Malaya.
- Charp, S. (2003). Professional Development. *Journal Article Excerpt*. **30**: 122-136.
- Denise A. Schmidt, Baran, E., Thompson, A. D., Mishra, P., Koehler, M.J. & Shin, T. S. (2009). Technological Pedagogical Content Knowledge (TPCK). *Journal of Research and Technology Education* **42**(2): 123-149.
- Diamantes, T. (2007). Technology's impact on graduate level learning: Using technology to improve student assignment completion rates. *College Student Journal*, **41**(1), 79.
- Furst-Bowe, J., Boger, C., Franklin, T., McIntyre, B., Polansky, J., and Schlough, S. (1996). An analysis of required computer competencies for university students. *Journal of Research and Computing Education* **28**(2): 166-198
- Hasbullah Abdul Rahman & Yusri Abd. Rahman, (2003). Kesiediaan guru-guru agama mengguna komputer dalam menjalankan tugas pentadbiran dan pengajaran. Dlm. Khadijah Abdul Razak, Shahri Awaludin, Kamarulzaman Abdul Ghani, Ab. Halim Tamuri, Norshidah Mohd Salleh, & Aliza Alias (pynt.). *Prosiding Wacana Pendidikan Islam (Siri 3) Perkaedahan Pengajaran Pendidikan: Antara Tradisi dan Inovasi*. Bangi: Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, 351-364.
- Hassan Basri Awang Mat Dahan. (2005). *Daripada tradisi ke inovasi dalam pengajaran bahasa Arab di Malaysia: dilema pelaksanaannya*. *Pedagogi merentas kurikulum*, 68-78. Kuala Lumpur: Penerbit Universiti Malaya.
- Hyde & Thomas. (2005). *Moving beyond chalk and talk: Using problem-based-learning in a research methods course sequence*. Newark: University of Delaware.
- Kamarulzaman Abdul Ghani, Nik Mohd Rahimi Nik Yusoff, & Shahrin Awaludin, (2003). Pembelajaran bahasa Arab secara koperatif: Satu kaedah alternatif. Dlm. Khadijah Abdul

- Razak, Shahri Awaludin, Kamarulzaman Abdul Ghani, Ab. Halim Tamuri, Norshidah Mohd Salleh, & Aliza Alias (pynt.). *Prosiding Wacana Pendidikan Islam (Siri 3) Perkaedahan Pengajaran Pendidikan: Antara Tradisi dan Inovasi*. Bangi: Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, 326-335.
- Loveless, A., DeVogd, G. L., & Bohlin, R. M. (2001). *Something old, something new.....: Is pedagogy affected by ICT?*. Dalam A. Loveless, & V. Ellis (Eds.), *ICT, pedagogy and the curriculum: Subject to change* (m.s. 63-83). London: Routledge Falmer.
- Mishra, P. & Koehler, M.J., (2006a). What happens when teachers design educational technology? The development of technological pedagogical content knowledge. *Journal of Educational Computing Research*, **32**(2), 131-152.
- Mishra, P. & Koehler, M.J., (2006b). Technological pedagogical content knowledge: A framework for integrating technology in teacher knowledge. *Teachers College Record*, **108**(6), 1017-1054.
- Mohd Jasmy Abd Rahman, Shahrin Awaluddin & Mohd Arif Hj Ismail. (2005). Tahap penggunaan alat teknologi pengajaran di kalangan guru-guru pendidikan Islam dalam proses pengajaran dan pembelajaran. *Prosiding Wacana Pendidikan Islam (SIRI 4)*. Bangi: Fakulti Pendidikan, UKM.
- Nunnally, J. C. (1967). *Psychometric Theory*. New York: Mcgraw Hill Book Company.
- Rahimi Saad. (2003). *Penggunaan internet untuk pengajaran dan pembelajaran kemahiran membaca dan menulis bahasa Arab di sebuah universiti*. Projek sarjana yang tidak diterbitkan. Fakulti pendidikan, Universiti Malaya, Kuala Lumpur.
- Rahimi Saad & Zawawi Ismail. (2005). *Pengajaran dan pembelajaran bahasa Arab berasaskan internet. Pendidikan bahasa Arab di Malaysia: Cabaran dan inovasi*, 36-47. Bangi: Minda Imtiyaz publications.
- Rosmaria Mohd Sahat, (2003). *Penggunaan komputer dan multimedia dalam pendidikan di Malaysia*. Laporan kajian bebas Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Rusni Abdul Latif, (2007). *Pengajaran Kemahiran Membaca Bahasa Arab komunikasi Sekolah Kebangsaan (BAKSK) di Kalangan Guru-Guru j-QAF di Negeri Selangor*. Laporan penyelidikan Ijazah Sarjana Pendidikan yang tidak diterbitkan, Fakulti Pendidikan, Universiti Malaya: Kuala Lumpur.
- Sebelius. (2002). *TPR storytelling: The teaching method most consistent with the principles of second language acquisition*. USA: National University.
- Soon Yin, T. & Kooi Guan, C. (2002). Latihan dan penggunaan teknologi dalam pengajaran-pembelajaran guru-guru. *Jurnal 2002 Pendidikan Guru*. **2**: 62-72.

Yahya Abdullah, (2003). *Persepsi, minat dan penghayatan terhadap mata pelajaran Pendidikan Islam di kalangan pelajar tingkatan 5 di SMK Muzaffar Shah, Simpang Empat, Semanggol Perak*. Kertas Projek Sarjana Pendidikan, Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia.

Zahra Hosseini, Anand Kamal, (2012). *Developing an instrument to measure perceived technology integration knowledge of teachers*. International conference on advanced information study, E-Education and development (ICAISED 2012). Hotel Corus, 7 – 8 Febuari. Kuala Lumpur: Malaysia.

Zarima Mohd Zakaria, (2005). *Al-ta'bir al-kitabi laday al-talabah al-maliziyyin bi al-madaris al-thanawiyah al-diniyyah bi Selangor – dirasah wasfiyyah tahliliyyah, (aspek penulisan dalam kalangan pelajar Melayu di sekolah-sekolah menengah agama di Selangor – kajian tinjauan analisis)*. Kuala Lumpur: Universiti Islam Antarabangsa Malaysia.